

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan – Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 listopada 2021 r. w Warszawie

sprawy K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek odwołania K. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 21 czerwca 2021 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 czerwca 2021 r. znak: (...) w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do podjęcia od 1 maja 2021 r. wypłaty emerytury ustalonej dla odwołującego się K. W.;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującego się K. W. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

12 sierpnia 2021r. za pośrednictwem organu rentowego **K. W.**, działając przez pełnomocnika będącego radcą prawnym wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. znak: (...) z 21 czerwca 2021r. o przyznaniu emerytury, zaskarżając ją w części dotyczącej wstrzymania wypłaty przyznanego świadczenia. Odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji w skarżonym zakresie i nakazanie organowi rentowemu podjęcia wypłaty emerytury od 1 maja 2021r. i o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz od organu rentowego kosztów procesu wg norm przepisanych (k.4-9 a.s.).

Zdaniem odwołującego decyzja w zakresie zawieszenia wypłaty emerytury jest całkowicie bezpodstawna, bowiem pobiera on emeryturę wojskową w maksymalnej wysokości, tj. 75% podstawy wymiaru z uwagi na wysługę wojskową w wymiarze 31 lat, 6 miesięcy i 26 dni. Podstawa wymiaru świadczenia nie mogła ulec podwyższeniu poprzez doliczenie do niej wysługi emerytalnej „cywilnej”. Z tego względu, w ocenie odwołującego, wstrzymanie wypłaty świadczenia emerytalnego przez ZUS narusza zasadę równego traktowania wobec prawa, bowiem gdyby ubezpieczony został powołany do służby wojskowej po 1 stycznia 1999r., miałby prawo do pobierania dwóch świadczeń, tj. emerytury wojskowej i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie z 13 sierpnia 2021r. **organ rentowy** wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że na mocy skarżonej decyzji przeliczył wnioskodawcy emeryturę i wypłatę świadczenia zawiesił, ponieważ ubezpieczony pobiera świadczenie z Wojskowego Biura Emerytalnego. Odnosząc się do argumentacji odwołującego organ rentowy powołał się na treść

art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej wskazując, że z uwagi na przytoczone przepisy w przypadku odwołującego nie jest możliwe wypłacanie obu świadczeń, gdyż został powołany do zawodowej służby wojskowej przed 1 stycznia 1999 roku (k.28 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 19 czerwca 2002r. Wojskowe Biuro Emerytalne wydało decyzję znak: (...) o przyznaniu K. W. emerytury wojskowej od 29 maja 2002r. Wysokość świadczenia określono na 75% podstawy wymiaru, z uwagi na wysługę wojskową w wymiarze

31 lat, tj. od 3 października 1970r. do 28 maja 2002r. (decyzja z 19.06.2002r. k.15 a.w.r.).

20 maja 2021r. K. W. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę, wskazując jednocześnie, że pobiera emeryturę z Wojskowego Biura Emerytalnego z tytułu służby wojskowej. Do wniosku odwołujący dołączył dokumenty potwierdzające następujące okresy zatrudnienia: od 1 czerwca 2002r. do 1 lipca 2012r. w Ośrodku (...) Sp. z o.o. w T. i na podstawie art. 23¹ k.p. od 2 lipca 2012r. do 31 sierpnia 2002r. w Zakładach (...) S.A. w T.;

(wniosek, świadectwo pracy – nienumerowane a.r.).

Skarżoną decyzją z 21 czerwca 2021r. organ rentowy przyznał odwołującemu emeryturę, począwszy od 1 maja 2021r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wyliczona kwota emerytury wyniosła 2271,06 zł – jako iloraz sumy kwot składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji przez średnie dalsze trwanie życia (168,60 miesięcy). W decyzji

tej organ rentowy wskazał, że emerytura podlega zawieszeniu, ponieważ odwołujący pobiera emeryturę wojskową – w przypadku zbiegu emerytury mundurowej z emeryturą z FUS, wypłaca się tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego (decyzja z 21.06.2021r. – nienumerowane a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy (a.s.), aktach emerytury wojskowej (a.e.w.) i aktach rentowych. Dowody te nie budziły zastrzeżeń i zostały uznane przez Sąd w całości za wiarygodne. Stan faktyczny był przy tym bezsporny, spór koncentrował się natomiast na interpretacji przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów, lecz prawa. Ponadto strony nie wnosiły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do rozważań nad zasadnością odwołania Sąd Okręgowy wskazuje, że zgodnie z art. 2 ust. 2 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 291 – dalej jako ustawa emerytalna) świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym

oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych

w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych

w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że odwołujący się K. W. ma przyznane prawo do emerytury wojskowej od 29 maja 2002r., a jednocześnie – z uwagi na podjęcie zatrudnienia

w ramach stosunku pracy po przejściu na emeryturę wojskową – nabył prawo do emerytury

z systemu powszechnego. Na mocy skarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującemu się prawo do emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej,

przy czym powołując się na treść ww. przepisów oraz wymienione okoliczności dokonał zawieszenia wypłaty świadczenia z uwagi na pobieranie przez odwołującego emerytury wojskowej, a więc zbieg świadczeń przy możliwości pobierania tylko jednego z nich. Sąd miał przy tym

na względzie, że organ rentowy ustalił wysokość emerytury odwołującego się w oparciu o kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji. Odwołujący nie kwestionował ani wysokości emerytury, ani też sumy okresów składkowych i nieskładkowych przyjętych przez organ rentowy. Stanowisko odwołującego skupiło się natomiast na zakwestionowaniu decyzji organu rentowego w części dotyczącej zawieszenia wypłaty emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zważył, że stanowisko organu rentowego jest zbieżne z zasadami wynikającymi z treści ww. przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którymi w przypadku osób uprawnionych do emerytury z ubezpieczenia społecznego

w zbiegu z prawem do świadczeń przewidzianych odrębnych w przepisach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego tzw. służb mundurowych wymienionych w art. 95 ust. 2 tej ustawy wypłaca się wyłącznie jedno z tych świadczeń. Stanowisko to jest wyrażone wprost zarówno

w treści ust. 1 powołanego wyżej przepisu, jak i ugruntowane w orzecznictwie. Nie ma zatem wątpliwości, że z treści art. 95 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej wynika zasada prawa ubezpieczeniowego, zakładająca prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego

lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie, jak również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach

o zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z 8.05.2012r., II UK 237/1; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 13.07.2016r., III AUa 1254/15). Również możliwość nabycia obu rodzajów tych świadczeń, tj. przewidzianych dna tle odrębnych systemów zabezpieczeń społecznych, nie jest równoznaczna z możliwością ich wspólnej wypłaty

(zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 lipca 2014 r., III AUa 1542/13). Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

W orzecznictwie pojawia się jednak możliwość stosowania wyjątków od powyższej zasady. W wyroku z 24 stycznia 2019r. (I UK 426/17), wydanym w stanie faktycznym i prawnym zbliżonym do okoliczności i istoty sprawy niniejszej, Sąd Najwyższy analizował sytuację żołnierzy zawodowych powołanych do służby wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. oraz tych, którzy podjęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r., zgodnie z rozróżnieniem dokonany przez ustawodawcę na tle przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, w kontekście ich uprawnień emerytalnych oraz przez pryzmat zachowania konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. W wywodach poczynionych w powyższym wyroku Sąd Najwyższy zauważył, że nie wszyscy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby – przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) – „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4).

W opisanych uwarunkowaniach emeryt wojskowy pozostaje w sytuacji identycznej jak żołnierz, który rozpoczął służbę po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. – jego emerytura jest obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny. Z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP – jak wskazywał dalej Sąd Najwyższy – wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu różnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych. Kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., to brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. W konkluzji powyższego wyводу Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał przy tym, że wspomniany wyżej „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru

emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające

z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej,

a nie wybór emeryta wojskowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, LEX nr 2610283).

Sąd Okręgowy zważył, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty

na podstawie ustawy emerytalnej z prawem do świadczeń o takim charakterze przewidzianych ustawie zaopatrzeniowej dotyczącej osób wskazanych w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, przysługuje prawo do wypłaty jednego świadczenia – wyższego lub wybranego przez zainteresowanego. Natomiast w sytuacji, w której nastąpi zbieg prawa do świadczenia emerytalnego z tej ustawy z prawem do mających charakter ubezpieczeniowy lub zaopatrzeniowy świadczeń rentowych przysługujących na podstawie odrębnych, prawo do ich pobierania określają wyłącznie te przepisy znajdujące się w art. 96 ustawy emerytalnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., I UK 235/05). Wyłączenie przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku obliczenia emerytury lub renty wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej i renty policyjnej dla funkcjonariusza przyjętego do służby po raz pierwszy po dniu

1 stycznia 1999 r. Wyłączenie to zostało wprowadzone z dniem 1 października 2003 r. przez ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1609 ze zm.) i jest konsekwencją dokonanych tą ustawą zmian związanych z ponownym objęciem wszystkich osób pozostających w stosunku służby określonych

w art. 8 ust. 15 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.), a więc żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy wymienionych

w art. 2 ust. 2 ustawy emerytalnej. Powołaną ustawą zmieniającą dokonano również zmiany

art. 2 ust. 1 pkt 1 (obecnie art. 2 ust. 2) ustawy emerytalnej, mocą której osoby te zostały wyłączone z możliwości uzyskania świadczeń w niej przewidzianych, jeżeli miały ustalone prawo do emerytury określonej w przepisach ustawy zaopatrzeniowej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych znajdujących się w art. 6 ust. 1 pkt 1–3, 5 i 7–10 oraz w ust. 2 ustawy emerytalnej. Natomiast prawo to zachowali żołnierze i funkcjonariusze, którym przy obliczaniu emerytury

z zaopatrzenia emerytalnego okresów składkowych nie uwzględniono. Mogą oni zatem dokonać wyboru świadczenia stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej oraz art. 7 ustawy zaopatrzeniowej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 17.02.2010r., II UZP 10/09 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 9.10.2008r., II UK 48/08; z 6.01.2009r., I UK 178/08; z 13.09.2011r., I UK 41/11).

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony pobiera emeryturę wojskową w maksymalnej wysokości - 75% podstawy wymiaru. Zatem jedynie w oparciu o zasady obliczania tej emerytury określone w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin

i wynikające z niej ograniczenia nie ma możliwości podwyższenia tego świadczenia, mimo „wypracowania” przez odwołującego dodatkowego okresu składkowego. W sytuacji niniejszej sprawy okres ten miał jednak charakter „ponadwymiarowy” w tym sensie, że z uwagi na osiągnięcie przez odwołującego maksymalnej podstawy wymiaru emerytury wojskowej przewidzianej przepisami ww. ustawy pozostała część „cywilnego” stażu emerytalnego nie mogła zostać uwzględniona w algorytmie obliczania emerytury wojskowej. Na tle powyższych okoliczności oraz w świetle prezentowanej wyżej interpretacji art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej Sąd Okręgowy uznał więc za dopuszczalne pobieranie przez odwołującego równoległe dwóch świadczeń – zarówno emerytury wojskowej, jak i emerytury powszechnej.

Mając zatem na względzie powyższe Sąd Okręgowy uznał odwołanie K. W.

za zasadne, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddziału w W. z 21 czerwca 2021 r. znak: (...) poprzez zobowiązanie organu rentowego do podjęcia od 1 maja 2021r. wypłaty emerytury ustalonej dla odwołującego się K. W..

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 wyroku mając na względzie zasadę odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Na koszty postępowania, którymi obciążony został organ rentowy – jako strona przegrywająca postępowanie – złożyły się koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika odwołującego wynoszące 180 zł zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265).